

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
PRIDĖTINĖS VERTĖS MOKESČIO ĮSTATYMO NR. IX-751 19 STRAIPSNIO
PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio pakeitimo įstatymo projektu siekiama ribotam terminui nustatyti lengvatinį 0 proc. pridėtinės vertės mokesčio (toliau – PVM) tarifą šildymui buitiniams centrinio šildymo vartotojams.

0 procentų PVM tarifas galiotų iki 2022 gruodžio 31 dienos, po jo vėl būtų taikomas šiuo metu taikomas 9 procentų PVM tarifas.

0 procentų PVM tarifas šildymui leistų tikėtis, kad šilumos kaina gyventojams galėtų mažėti 9 procentais. Tai bent jau dalinai amortizuotų drastiškai pakilusią šilumos kainą ir augančios infliacijos daromą neigiamą poveikį gyventojams.

Nepaisant to, kad Lietuvoje šiuo metu yra taikomas lengvatinis 9 procentų tarifas šilumai, tačiau jis neturi reikiamo poveikio, kadangi šildymo kaina kai kuriose savivaldybėse, lyginant su tuo pačiu laikotarpiu pernai metais, išaugo beveik tris kartus, visiškai nepriklausomai nuo jų gyvenamųjų namų statybos metų ir to ar namai buvo renovuoti ar ne. Šildymo kaina kai kuriose savivaldybėse 2021 m. gruodį gyventojams gerokai viršijo 100 eurų ribą, tačiau ir toliau prognozuojamas tolimesnis šilumos kainų augimas, kuris gali tapti sunkia našta šalies gyventojams.

Maža to, infliacija, remiantis Lietuvos Statistikos departamento duomenimis, šalyje 2021 m. gruodį siekė 10,6 proc. Maža to, remiantis Lietuvos Banko prognoze, aukštas infliacijos lygis šalyje išliks ir pirmąjį 2021 m. ketvirtį. Tai reiškia, kad šalyje ir toliau išliks visų prekių ir paslaugų kainų kylimas, santaupų ir pajamų nuvertėjimas.

Nors teigiama, kad tarp Europos Sąjungos šalių Lietuvos gyventojai moka ne didžiausia kainą, tačiau labai svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad dažnai Lietuva yra lyginama su visiškai kitokias klimato sąlygas turinčiomis šalimis ir jų gyventojų šildymui išleidžiamomis sumomis. Taip pat Lietuvos gyventojų gaunamos pajamos dažniausiai yra gerokai mažesnės su tokią pačią ar aukštesnę šilumos kainą mokančių kitų Europos Sąjungos šalių gyventojų gaunamomis pajamomis. Pavyzdžiui, remiantis „Eurostat“ duomenimis, pagal gaunamą minimalų atlyginimą Lietuva yra 10 vietoje tarp ES šalių, nustačiusių minimalią sumą mokamą už darbą (dalis šalių neturi tokio kriterijaus). Tuo tarpu vidutinis darbo užmokėstis, atskaičius mokesčius, siekia 1012 eurų. Šiuo rodikliu Lietuva visoje ES lenkia tik tokias šalis kaip Rumunija (705 eurai), Vengrija (952 eurai) ar Slovakija (920 eurai), kai tuo tarpu tokiose šalyse kaip Airija (3041 euras), Danija (3902 eurai), Nyderlandai (2240 eurų) vidutinės gaunamos pajamos yra gerokai didesnės, todėl pagrįstai galima teigti, kad nepaisant to, kad Lietuvoje vartotojai už šilumą moka pigiau nei Vakarų Europos valstybės, tačiau šiuo metu mokama kaina yra neproporcingai didelė jų gaunamoms pajamoms. Atsižvelgiant į tai, labai svarbu sumažinti gyventojų išlaidų dalį, skiriamą apmokėti už gaunamas šildymo paslaugas, todėl 0 procentų tarifas turėtų būti taikomas visiems šalies gyventojams.

Labai svarbu paminėti ir tai, kad didelis atotrūkis tarp itin aukštas ir labai mažas pajamas turinčių gyventojų gali būti labai didelis ir jis visiškai neparodo ypatingai jautraus bet kokiam kainų didėjimui gyventojų skaičiaus ir atskirties šalyje. Remiantis „Eurostat“ duomenimis, Lietuva pagal skurdo rizikos lygį visoje Europos Sąjungoje lenkia tik tokias šalis kaip Lenkija, Rumunija, Vengrija, Kroatija, Bulgarija. Vadinas, galima teigti, kad Lietuvoje skurdo rizikoje esančių žmonių, kurie yra ypatingai jautrūs kainų augimui, kiekis yra vienas didžiausių tarp Europos Sąjungos šalių.

Skaičiuojama, kad Lietuvoje absoliučiai skurde gyvena apie 140 tūkstančių žmonių. Tuo tarpu ties skurdo riba balansuoja apie 590 000 šalies gyventojų. Akivaizdu, kad nemažinant dabartinių kainų, labai didelė dalis ties skurdo rizikos riba gyvenančių žmonių pradės gyventi skurde, tuo tarpu

ties skurdo riba gyvenančių žmonių skaičius papildomai pasipildys tais žmonėmis, kurie šiuo metu laikomi gaunančiais didesnes pajamas.

Taip pat, šiuo metu valstybės numatytos priemonės, pavyzdžiui, minimalios mėnesinės algos, pensijų didinimas yra nepakankamas, kadangi didinami dydžiai gerokai atsilieka nuo šalyje fiksuojamos infliacijos lygio. Todėl atsiranda būtinybė taikyti papildomas priemones, kurios padėtų šalies gyventojams.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projekto iniciatorius – Seimo narys Kęstutis Vilkauskas.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Šiuo metu galiojančiame įstatyme lengvatinis 9 procentų PVM tarifas šilumos energijai centralizuoto šildymo vartotojams.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Įstatymo projektu siūloma papildyti 19 straipsnio 5 dalį 4 punktu, kuriame numatoma, kad lengvatinis 0 procentų PVM tarifas būtų taikomas šilumos energijai, tiekiamai gyvenamosioms patalpoms šildyti (įskaitant šilumos energiją, perduodamą per karšto vandens tiekimo sistemą), į gyvenamąsias patalpas tiekiamam karštam vandeniui arba šaltam vandeniui karštam vandeniui paruošti ir šilumos energijai, sunaudotai šiam vandeniui pašildyti. Tai bent dalinai padės kompensuoti drastišką šilumos kainų augimą vartotojams.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta.

Prognozuotinas trumpalaikis (šildymo sezono metu) lėšų, gaunamų iš PVM, sumažėjimas, tačiau, manytina, kad gyventojų sutaupytos lėšos vis tiek išilies į šalies ekonomiką.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Įstatymas neigiamos įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymas įtakos verslo sąlygoms neturės.

8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios:

Nėra

9. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas atitinka Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo ir Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimus.

10. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projektas neprieštarauja Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos teisės aktams.

11. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Įgyvendinamųjų teisės aktų nereikės

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymo projekto įgyvendinimui reikalingas lėšas bus pavesta apskaičiuoti Lietuvos Respublikos Vyriausybei arba jos įgaliotai institucijai iki šio įstatymo įsigaliojimo

13. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Nėra gauta.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

„lengvatinis PVM šildymui“, „nulinis PVM tarifas šildymui“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.

Teikia

Seimo nariai: